
Konsekvensbeskrivning

Sjödalsbacken, Huddinge kn
Nybyggnation

Upprättad:

2022-11-10

Upprättad av:

Jan Perotti

Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

white

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	3
Bakgrund	3
Granskade handlingar	3
Metodik	3
2. Kulturhistoriska värden	4
Kulturmiljöns fysiska avtryck	4
Författningsskydd	4
3. Sammanfattande bedömning	5
4. Konsekvensanalys	6
Lokalisering	6
Övergripande	6
Den naturliga karaktären	6
Siluetten	7
1950-talets bebyggelsemiljöer	7
Typologi	7

1. INLEDNING

Bakgrund

Huddinge kommun har initierat en planprocess för flerbostadshus längs Sjödalsbacken i anslutning till centrumområdet. White arkitekter har tagit fram en kulturmiljöanalys över området, daterad 220926, vilken efterföljs av föreliggande konsekvensbeskrivning. Den föreslagna bebyggelsen utgörs av tre punkthus i 14–16 våningsplan. Två av byggnaderna byggs samman genom ett garage med överbyggd gård. En förskola tillkommer i planområdets nordöstra del. I samband med exploateringen gestaltas naturmiljön på Sjödalsbacken och blir till en naturpark med vistelseyta. Parken nås genom trappor och gångstråk.

Konsekvensbeskrivning avhandlar exploateringsförslagets påverkan på de kulturhistoriska värdena med utgångspunkt i kulturmiljöanalysen. I konsekvensanalysen analyseras den övergripande strukturen, påverkan på landsskapsrummen, siktvinklar, gestaltningen och påverkan angränsande bebyggelsemiljö.

Konsekvensanalysen lämnar förslag på ändringar av den planerade bebyggelsen för förbättrad anpassning till befintliga kulturhistoriska värdena.

Granskade handlingar

Följande handlingar har konsekvensbedömt:

- Planbeskrivning, Huddinge kommun, daterad 2021-2-15
- Gestaltungsförslag, HMXV arkitekter, daterad 2020-08-14
- Vegetationsförslag 1 och 2, White arkitekter, daterade 2020-06-04
- Sjödalsbackens bostäders möte med naturmark

Metodik

Bedömningarna i konsekvensanalysen bygger på plan- och bygglagens krav på hänsyn och god helhetsverkan enligt 2 kap. 6 § 1 plan- och bygglagen, PBL.

Utgångspunkter för Hänsyn- och god helhetsverkan är att bebyggelse och byggnadsverk ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till:

- stads- och landskapsbilden,
- platsens natur- och kulturvärden, och
- intresset av en god helhetsverkan.

2. KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Klockarbacken har i Huddinges kulturmiljöprogram pekats ut som en kulturhistoriskt värdefull miljö och ses som en viktig del av områdets karaktär. Platsen har även pekats ut som kulturhistoriskt värdefull i tidigare kulturmiljöinventeringar utförda av Stockholms länsmuseum.

I den av White arkitekter framtagna kulturmiljöanalysen, bedömdes platsen ha flera kulturhistoriska värden. Platsen bedömdes besitta samhällshistoriska-, stadsplanehistoriska- och miljöskapande värden. Klockarbacken bedömdes vidare ha lokal relevans som ett karaktärsskapande inslag i stadsbilden formad av det för Södertörn karaktäristiska sprickdalslandskapet.

Kulturmiljöns fysiska avtryck

Följande fysiska avtryck och karaktärsdrag i miljön har betydelse för platsen och den kunskap platsen förmedlar:

- Ett karaktäristiskt inslag i 1950-talets bebyggelsemiljö.
- En del av 1950-talets planstruktur.
- Komponent i ett sammanhållet stråk av 1950-talets bebyggelse
- En del av platsens siluett.
- Ett uttryck för Södertörns sprickdalslandskap.

Författningsskydd

Sjödalsbacken har inget kulturhistoriskt skydd men i den gällande detaljplanens planbeskrivning står det att bebyggelsemiljön inom det detaljplanelagda området har kulturhistoriska värden.

3. SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Den föreslagna exploateringen på Sjödalsbacken bedöms innebära stor påverkan på kulturmiljön. Exploateringen utförs på ett idag obebyggt höjdparti som utgör en del av en angränsande bebyggelsemiljö från 1950-talet. Tillkommande bebyggelse innebär en stor påverkan på 1950-talets planstruktur och den lokalt präglade naturmiljön som karakteriserar platsen idag. Tilltagande höjd och skala har även påverkan på Sjödalsbackens siluett.

Det kan också konstateras att det för platsen finns motstående allmänna intressen, dels behovet av fler bostäder i kollektivtrafiknära lägen, dels bevarandet av en tidstypisk bebyggelsemiljö. Ur kulturmiljösynpunkt bedöms exploatering utmed Sjödalsbacken få stor påverkan, men inte betydande.

Motivet till bedömningen är enligt följande:

- Lokaliseringen med närheten till Huddinge station, gör området mer lämpligt att exploatera än andra liknande, mer perifera, områden.
- Exploateringsförslaget bygger på ett större markingrepp i form av bergsbeskränning vilket påverkar platsens värden. Ingreppen avviker på så vis från näromgivningens bebyggelsestruktur där stor hänsyn tagits till naturlandskapet.
- Förslaget innebär att stora delar av naturmarken på Sjödalsbacken påverkas. Föreslagna sammanbyggda gårdar och gestaltade landskapsrum påverkar platsens historiska funktion och karaktär.
- Den föreslagna bebyggelsens volym och höjd kommer att påverka den jämna siluetten mot Sjödalsbacken.
- Siktlinjerna mot Sjödalsbacken är relativt korta till följd av landskapets karaktär. De föreslagna byggnadernas höjd kommer dock påverka vyer och siktlinjer främst från östlig, västlig och nordlig riktning.
- Förslaget innebär att det sammanhängande stråket av 1950-talsbebyggelse kommer kompletteras med ytterligare en tydlig årsring.
- Byggnadsvolymernas planstruktur, gestaltning, volym och skala innebär avsteg från anslutande bebyggelsemiljöns modernistiska karaktär.
- Med förslaget frångår man från 1950-talets idéer om att med hög bebyggelse accentuera centrumet.
- Med förslaget påverkas det av kommunen utpekade naturområdet.

4. KONSEKVENSANALYS

Lokalisering

Sjödalsbacken är beläget i ett karaktäristiskt sprickdalslandskap med skogsklädda kullar och sammanhängande parkstråk i låglänta terräng, vilken samspelar med bebyggelsen. Sjödalsbacken ligger i nära anslutning till Huddinge station och i direkt anslutning till Huddinge centrum.

Ur ett regionalt och lokalt perspektiv är det en lämplig lokalisering för ny bebyggelse eftersom befintliga resurser nyttjas. Att exploateringen sker i ett tätbebyggt område bygger vidare på den ursprungliga tanken med ett centrumområde med högre exploatering.

Övergripande

Den föreslagna bebyggelsen bestående av tre punkthus i 16 våningar planeras att förläggas längs med Sjödalsbacken. I kommunens översiktsplan är området utpekad som en lämplig plats för exploatering. Samtidigt är delar av höjdpartiet ett område med utpekade miljö- och kulturhistoriska värden. Vid konflikt mellan att bevara och att utveckla vid planeringen inom kulturhistoriskt intressanta områden ska – enligt översiktsplanen – de platsspecifika kvaliteterna i kulturmiljöunderlaget förtydligas och fungera som riktlinjer.

Utifrån kulturmiljösynpunkt kan förslagets anpassning till platsspecifika kvalitétéerna och karaktären ifrågasättas. Bebyggelsens skala, höjd och bebyggelsestruktur har en mer stadsmässig prägel och avviker från befintligt bebyggelsemönster. Avvikelsena är, enligt vår bedömning, förhållningssättet till 1950-talets planstruktur med accentuerad centrumbebyggelse. Med förslaget tillförs även en ny hierarki i stadsrummet.

Den naturliga karaktären

Klockarbacken har medvetet lämnats obebyggd tidigare. Under 1950-talest utbyggnad blev backen en del av bebyggelsemiljöns grönstruktur och gestaltungsprincip. Utgångspunkten för utformningen av grönstrukturen i området var det befintliga naturlandskapet dit Klockarbacken räknades. Grönstrukturen var betydelsefull i tidens stadsplanering och utgör än idag ett viktigt inslag i stadsbilden. Klockarbacken har en naturlig prägel, ett tidstypiskt uttryck för modernismens bebyggelsemiljöer, som är karaktärsskapande.

Exploateringsförslaget medför förhållandevis stora markingrepp i form av bergsbeskärningar, vilket har stor påverkan på den naturnära karaktären. Utöver markingreppen för punkthusen påverkas även den befintliga naturmiljön i och med de tillkommande gårdarna. Kvarvarande natur på denna sida kullen får en mer gestaltad prägel. Med den föreslagna nya skalan bryter förslaget även landskapets befintliga konturer som idag är tydligt avläsbara. Därmed medför förslaget en stor påverkan på det idag naturliga landskapets karaktär

Siluetten

Siluetten längs Sjödalsbacken består av friliggande bebyggelse och vegetation som tillsammans bildar en jämn siluett.

Föreslagen bebyggelse innebär ett tydligt avbrott från den jämna siluetten vid Sjödalsbacken. Siluetten kommer att påverkas från flera vpunkter i det omgivande stadslandskapet. Det gäller centrumområdet i väst med Sjödalsparken, Klockarvägen, Sjödalsvägen och angränsande parkstråk öster om Sjödalsbacken.

Såväl höjden som volymernas utbredning tillför en ny skala i miljön som kommer att förändra karaktären och siluetten. Utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv är en mer enhetlig siluett att föredra eftersom det bättre samspelar med ursprungintentionerna. Det blir ett tydligt nytillskott vars kontrast till omgivningen kan – rätt hanterat – skapa en intressant spänning, men det föreligger risk att de uppfattas som överstora. Den nya siluetten följer topografin vilket är positivt.

1950-talets bebyggelsemiljöer

Norr, söder och till viss del öster om Sjödalsbacken har förtätningar gjorts på 1990- och 2000-talen. Trots förtätningarna har Sjödalsbackens närmaste omgivning behållit 1950-talets karaktär. Förtätningarna öster och norr om Sjödalsbacken har anpassats avseende skala, proportioner, planstruktur och fasadkulör.

Varsamma kompletteringar har gjorts öster därom vilket medfört att upplevelsen av ett sammanhängande stråk av 1950-tals bebyggelse i öst-västlig riktning bevarats. 1950-talets bebyggelse har till stor del gestaltats av Sture Frölén, en tongivande arkitekt i Huddinge. Däribland angränsande lamellhusen i Storängsområdet men även bebyggelsen längs med Sjödalsbacken och västra delen av Klockarbacken.

Den föreslagna exploateringen kommer genom sin placering utmed Sjödalsbacken att påverka detta sammanhängande stråk bestående av Fröléns 1950-talsbebyggelse.

Typologi

I närområdet finns flera olika byggnadstypologier; lamellhus, punkthus, stjärnhus, centrumbebyggelse. En viss brokighet i plan kan förmärkas. Två punkthus utmed Lagmansvägen påminner om de volymer som föreslås utmed Sjödalsbacken. Det finns således ett släktskap mellan befintlig och föreslagen bebyggelse. Det ger den föreslagna bebyggelsen en förankring i området som anses vara positiv. Det ska dock påpekas att de två befintliga punkthusen har en tydligare hus-i-park-karaktär än de föreslagna punkthusen.